

Polecenia podsumowujące

1. Scharakteryzuj sytuację ludzi biednych we wczesnonowożytnej Europie.
2. Oceń pozycję kobiety w czasach wczesnonowożytnych.
3. Wyjaśnij, jaki stosunek do higieny mieli mieszkańcy Europy wczesnonowożytnej.

Życie codzienne w Europie
wczesnonowożytnej

Podsumowanie

26

Zmiany klimatu i bieda

Oziębienie klimatu w Europie w XVI w. przyczyną pogorszenia się warunków życia ludności. Tłumaczenie sobie zmian klimatycznych działaniem sił piekielnych. Wzrost rzeszy ubogich w miastach, opieka nad nimi w gestii rad miejskich. Znakowanie i licencjonowanie żebraków m.in. w Polsce i Anglii. Ustawy o opiece nad ubogimi: Niderlandy, Francja, Brandenburgia.

Sytuacja kobiet

XV/XVI w. – pogorszenie się sytuacji kobiet. Niezamężne kobiety uznawane za osoby podejrzone. Brak możliwości studiowania. Obrona kobiet studentek – Erazm z Rotterdamu i Tomasz Morus. Anna Maria van Schurman – pierwsza kobieta mająca prawo do słuchania wykładów na uniwersytecie (Utrecht). Wyjątkowa pozycja zakonnic. Teresa z Ávila – reformatorka zakonu karmelitanek i mistyczka.

Procesy o czary

Polowania na czarownice. 1570–1690 – apogeum polowań na czarownice w Europie, ponad 80% oskarżonych to kobiety. Początek XV w. – pierwsze oskarżenia o czary i herezję w Polsce. XVI–XVIII w. – ok. 3–4 tys. osób straconych w Polsce w wyniku oskarżenia o czary.

Moda i stroje

XVI w. – wzorce dotyczące mody wyznaczone przez Hiszpanię. Szyście ubrań m.in. z brokatu, aksamitu. XVII w. – dominacja mody francuskiej w Europie.

Nowe smaki

XVI w. – powszechniejsze wykorzystanie w Europie wcześniej trudno dostępnych przypraw orientalnych. XVII w. – zwiększenie roli rodzimych przypraw, np. bazylii i tymianku. Wzrost konsumpcji cukru. XVI w. – popularyzacja picia czekolady, Hiszpania monopolistą w produkcji pitnej czekolady. XVII w. – spopularyzowanie kawy. 1610 – dotarcie do Amsterdamu pierwszego ładunku herbaty. 1720–1730 – wzrost konsumpcji herbaty w Europie. XVI w. – sprowadzenie sadzonek ziemniaka do Europy. Koniec XVIII w. – upowszechnienie się ziemniaków.

Higiena i rozrywki

Unikanie wody i mydła w Europie wczesnonowożytnej. XVI w. – zamykanie łaźni publicznych w Europie Zachodniej. Druga połowa XVI w. – rozwój teatrów w Anglii. 1743 – pierwszy ring do walk bokserskich.

Polecane publikacje

J. Delumeau, *Strach w kulturze Zachodu XIV–XVIII w.: obłączony gród*, przeł. A. Szymanowski, Warszawa: Oficyna Wydawnicza Volumen, 2011.
A. Karpiński, *Kobieta w mieście polskim w drugiej połowie XVI i w XVII wieku*, Warszawa: Instytut Historii PAN, 1995.
J. Wijaczka, *Procesy o czary w Prusach Książęcych (Brandenburskich) w XVI–XVIII wieku*, Olsztyn: Oficyna Wydawnicza Pruthenia, 2019.

